

loučeno. Nesprávně udává dovolatelka, že řízení komisionelní, citovaným zákonem normované, nelze zavést, poněvadž jedná se o nárok proti bývalému vojenskému eráru, který již nepozůstává. Vždyť zákonem ze dne 28. října 1918 čís. 18 sb. z. a n. zachovány byly v platnosti všechny dosavadní, v bývalé rakouské říši platící zákony a nařízení a zvláště pokud se týče zákona o válečných úkonech, byla nařízením Národního výboru ze dne 29. října 1918 č. 12 sb. z. a n. zrušena jen dosavadní militarisace a vojenský dozor závodů, kdežto §em 2 cit. nař. povolal současně Národní výbor veškeré závody, jež dosud byly zákonu o vojenských úkonech podřízeny, do služeb československého státu ve smyslu tohoto zákona, čímž další jeho působnost výslovně uznal. — Také nesprávně poukazuje stěžovatelka na zákon ze dne 2. listopadu 1918 č. 4 sb. z. a n., jenž ustanovuje, že, pokud pro nároky proti státu neplatí předpis § 2 č. 6 zákona o nejvyšším správním soudu, lze uplatňovati nároky takové u řádných soudů a příslušným pro žaloby takové že jest v první stolici zemský soud v Praze. Především stanoví zákon tento jen příslušnost soudní, aniž by určoval pořad práva pro nároky samé. Mimo to vytkl zřejmě, že předpis netýká se nároků, které vyřizují se úřady správními v mezích jejich příslušnosti. Poněvadž předmětný nárok náhradní určuje se dle zákona o válečných úkonech cestou správní, vymyká se rozhodování o něm příslušnosti řádných soudů. Kde ale soudové rozhodovati nemohou o nároku, tam nepatří k jejich příslušnosti ani zajišťování důkazu, vztahujícího se na takový nárok. Ježto pak dle § 41 j. n. soudce, jakmile se věc u něho zahájí, zkoumati má svou příslušnost a má podle § 42 j. n. v každém období řízení vysloviti zmatečnost řízení, shledal-li, že právní věc řádným soudům jest odňata, právem rekursní soud dle § 477 čís. 6 c. ř. s. a § 514 odst. 2. c. ř. s. stížnosti finanční prokuratury vyhověl a správně rozhodl. Dovolacímu rekursu nelze proto přiznati úspěchu.

Čís. 192.

Pro sdružení se více osob za účelem převzetí skladu tabáku a tabáčních prodejen útvar výrobního a hospodářského společenstva se nehodí.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, R I. 204/19.)

Žádost Viléma B. a spol. za zápis firmy: »Tabáčnické družstvo československých válečných invalidů v P., zapsané společenstvo s ručením obmezeným,« byla rejstříkovým soudem (krajský soud v Plzni) zamítnuta. Důvody: Dle § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. z. o výrobních a hospodářských společenstvech platí předpisy tohoto zákona pro spolky s neobmezeným počtem členů, jejichž účelem jest, by podporovaly výdělek aneb hospodářství svých členů společným provozováním podniku neb poskytováním úvěru, a jsou v témž § některé z těchto spolků podle druhu své činnosti příkladem uvedeny. Předpokládá proto toto zákonné ustanovení, by členové takového spolku měli svůj, to jest samostatný výdělek nebo hospodářství a tento výdělek nebo hospodářství by podporováno býti mohlo a podporováno bylo společným

podnikem od spolku prováděným neb úvěrem od téhož spolku členům jeho skýtaným. Může se proto ve výdělkovém a hospodářském, či výrobním životě společenstvo jevití jen jako prostředek sloužící společným provozováním podniku nebo poskytováním úvěru výdělků a hospodářství svých členů, nikoli však jako útvar, který provozováním společného podniku aneb poskytováním úvěru členům svým výdělek bezprostředně opatřuje. Dle § 3. stanov neboli společenstevní smlouvy spolku, za jehož zápis se žádá, jest účelem společenstva toho převzetí hlavního skladu tabáku (hlavní abaldy, rozdělovny tabáku) v P. a s tímto spojené hlavní trafiky v P. po případě jinde v oblasti čsl. republiky od nynějších držitelů a vedení tohoto skladu a hlavní trafiky na základě oprávnění (licence) k tomu cíli u finančního úřadu nabytého, by podporovalo užitek, prospěch, výdělek a hospodářství svých členů společným provozováním podniku toho, kteréhožto účelu hodlá společenstvo podle § 4. téže smlouvy dosíci společným provozováním tohoto licencovaného podniku. Které výdělkové neb hospodářské skupině v čsl. republice mají náležeti členové společenstva není z ustanovení společenstevní smlouvy zřejmo, ale § 7. téže smlouvy ustanovuje, že členem společenstva může býti každý, kdož v době vstupu do něho jest válečným invalidou se schopností k výdělků, zmenšenou nejméně o 20 proc., a členem: »Družiny čsl. válečných invalidů,« jakož i, že případná změna v invaliditě nebo příslušenství ku družině nezmění ničeho na příslušenství k tomuto družstvu ani na právech, plynoucích z této smlouvy. Z posléze uvedeného ustanovení plyne, že po uplynutí času zůstává členem společenstva dřívější čsl. invalida, který invalidou vůbec již býti přestal, a není tudíž již ani osobou uvedenou v 1. větě téhož § 7. společenstevní smlouvy. Netřeba ani uváděti, že válečný invalida jako takový nebo-li podle pojmu uvedeného právě označení není osobou, provozující výdělek, živnost neb hospodářství, naznačené v § 1. výše uvedeného zákona, nýbrž válečný invalida jest osobou, kteréhokoliv povolání, výdělků, živnosti a hospodářství, která utrpěla poškození na těle ve válce a jejíž způsobilost výdělková nebo výrobní byla poškozením tím zmenšena. Dle presenční listiny o nastávající valné hromadě společenstva, za jehož zápis se žádá, ze dne 6. dubna 1919 jsou členové téhož svým povoláním: první setníkem, druhý nadporučíkem, třetí zámečnickem, čtvrtý obuvníkem, pátý obchodvedoucím, šestý kadeřníkem, sedmý vzorkářem, osmý zámečnickem a devátý slévačem. Mezi těmito druhy povolání, pokud se týče výdělků a hospodářství právě uvedených členů a mezi podnikem, který společenstvo společně provozovati hodlá, není spojitosti ani předmětné, ani podmětné, jak patrně z pojmu uvedených právě druhů povolání, pokud se týče výdělků a hospodářství týchž členů se strany jedné a účelu společenstva dle obsahu § 3, jak jest výše uveden, se strany druhé, a nemůže proto provozování společenstevního podniku poskytovatí výše zmíněným členům pro jejich výdělek pokud se týče hospodářství ničeho jiného, leč peněžního výtěžku, z provozování podniku toho snad plynoucího. Není proto společenstvo, za jehož zápis se žádá, spolkem osob činnosti, naznačené v § 1. výše uvedeného zákona, nýbrž sdružením osob, které provozováním podniku naznačeného v § 3 smlouvy, má opatřovatí členům bezprostředně peněžité výtěžky, z provozování podniku plynoucí. Účelu tomu však neslouží a nemůže slou-

žiti společenstvo dle § 1 téhož zákona zřízené, nýbrž buď společnosti uvedené ve všeobecném obchodním zákoně nebo společnost s omezeným ručením dle zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. Ani předpisům uvedeného právě § 1 zákona ze dne 9. dubna č. 70 ř. z. o neobmezeném počtu členů není vyhověno. Dle § 7 odst. b) téže smlouvy jest druhou podmínkou členství společenstva usnesení valné hromady, uskutečněné dvou-
třetinovou většinou přítomných členů družstva. V odst. 3. protokolu o ustavující valné hromadě jest zjištěno, že Karel A. a František J. si vyhradili svůj přístup za členy společenstva, a druhá věta odstavce b) § 7 smlouvy stanoví o členech, kteří si při ustavující valné hromadě vyhradili zápisem svůj přístup, že stačí ku jejich členství jednoduché písemné prohlášení, že přistupují za členy. Touto výhradou stanoveny jsou pro určité osoby jiné podmínky vstupu do společenstva, než pro ostatní osoby, čímž porušen jest jednak uvedený již předpis zákona o neobmezeném počtu členů, jednak smlouvou stanovené právo valné hromady rozhodovati o přihlášce za člena společenstva dvou-
třetinovou většinou přítomných členů. Dle téhož § 7 odst. d) I. pozbývá se členství zasláním písemného prohlášení člena o vystoupení. Ustanovení toto odporuje předpisu § 77 téhož zákona, dle kterého nesmí se vystoupení člena státi před uplynutím správního roku a jen po předcházející výpovědi, nejméně 4 nedělní, kterýžto zákonný předpis musí býti ve společenstevní smlouvě dle § 11 téhož zákona zachován. Dle § 9 odst. c) téže smlouvy jsou členové povinni doplniti mimo případ naznačený v § 84 téhož zákona závodní podíly na původní výši, budou-li podíly ty z části odepsány. Ježto není uvedena číselně výše, do které může se ono doplnění státi, a rovněž ne, kolikrát takové plnění podílu může se opakovati, jest toto ustanovení smlouvy v odporu s předpisy §§ 76 a 2 téhož zákona. — **R e k u r s n í s o u d** usnesení to potvrdil, dodav k důvodům prvé stolice toto: Ne každou asociaci možno ustaviti podle norem předepsaných zákonem ze dne 9. dubna 1873 čís. 70. ř. z. Zákon ten předpokládá, že jde o jednu z kategorií družstevních, v § 1 cit. zák. příkladně uvedených, tedy o produktivní nebo konsumní družstvo, zřízené za účelem tím, by podporovalo výdělek nebo hospodářství svých členů. Společenstvo, jehož registrování soudem prvé stolice odmítnuto bylo, má však dle § 3 předložených stanov za účel převzetí rozdělovny tabáku a hlavní trafiky v P. resp. i jinde, by podporovalo užitek, prospěch, výdělek a hospodářství svých členů společným provozováním tohoto licencovaného podniku. Má býti tedy společenstvo toto zřízeno za účelem dosažení přímého výdělku členů, jichž všech zaměstnání leží mimo obor, o něž jde, a nikoliv, by výdělkovou činnost jednotlivců podporovalo. Ostatně jest z předmětu samého zřejmo, že vyloučeno jest, by všichni členové na provozování podniku se osobně zúčastnili. Nejde tu přirozeně o žádný odbyt zboží, členy vyrobeného, rovněž ne o získávání záloh a půjček k výrobě takového zboží, resp. surovin k výrobě nutných, nejde tu ale také o konsumní spolek, který se nutně omezuje jen na získávání zboží pro členy své. Dle celého obsahu stanov má pouze býti opatřen kapitál, z něhož by se pak zakoupila abaldá a výnos z ní plynoucí pak mezi členy dělil. To není ale v podstatě nic jiného než asociace kapitálu, jakou zákon pro společenstva na mysli neměl a kterou možno utvořiti jen podle jiných zákonem normovaných útvarů pro obchodní společnosti. Právem tedy soud rejstříkový zamítl

návrh na zápis osnoveného společenstva do rejstříku, a stížnosti proti tomu podané nebylo lze vyhověti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Soud rekursní souhlasně se soudem první stolice uznává, že společenstvo, jež se domáhá zápisu do rejstříku společenstev, nevyhovuje zákonu ze dne 9. dubna 1873 čis. 70 ř. z., poněvadž není jeho účelem podporovati výdělek neb hospodářství členů společným provozováním podniku aneb opatřováním úvěru způsobem příkladmo, co do hlavních útvarů, v zákoně uvedeným. Revisnímu rekursu nepodařilo se prokázati opak. I když zákon neobsahuje výslovný předpis, že společenstvo výdělečné, o jaké tu jde, vyžaduje osobního účastenství členů při provozování, že nemá býti pouhou asociací kapitálu, směřující k tomu, by členové se pouze dělili o výtěžek z investovaného kapitálu, vede přec správný výklad zákona k těmto důsledkům, které výslovně vytknuty jsou v nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 17. ledna 1900 čis. 4 věstníku. — Není-li pak společenstvo zřízeno k účeli, uvedenému v zákoně z roku 1873, jehož § 11 stanoví, že úchytky se dopouštějí jenom v těch směrech, jež výslovně jsou uvedeny, nesmí soud, rejstřík vedoucí, dle § 3 nařízení ze dne 14. května 1873 čis. 71 ř. z., odst. 2., zápis do rejstříku společenstev povolit a odpadá další zkoumání, vyhovuje-li smlouva společenská i ostatním obsahem zákonu. Není tedy usnesení v odpor vzaté proto neúplným, že se omezuje na zkoumání § 3 společenské smlouvy, jenž stanoví účel společenstva a, shledavši účel ten nepřipustným, zápis do rejstříku odepírá. Účel ten sám sebou ovšem nejen není dovoleným, nýbrž vši podpory hodným. Utvoření společenstva však k dosažení účelu toho nesrovnává se s uvedeným zákonem. Nejde o sdružení k poskytování úvěru členům. Bylo by tedy pouze možno uvažovati, zdali společným provozováním podniku výdělek členů neb jejich hospodářství podporováno býti má v některé z forem v § 1 zák. uvedených. Mohlo by tu jíti pouze o produktivní družstvo, tedy společnou výrobu, neb zpeněžení výrobků jednotlivých společníků. Ničemu takovému se však nerovná převzetí hlavního skladu tabáku a hlavní trafiky. Společné provozování obmezuje se na opatření nutného kapitálu a rozdělení zisku, což jest známkou čisté asociace kapitálové, o sobě ovšem nezávadné a zákony dovolené ve formě obchodních společností dle obchodního zákona nebo zákona ze dne 6. března 1906 čis. 58 ř. z., jenom ve formě společenstva nepřipustné, poněvadž dle § 1 zákona z roku 1873 platí předpisy jeho pouze pro spolky s neuzavřeným počtem členů, jejichž účelem jest podporování živnosti neb hospodářství členů společným provozováním závodu. Z § 26 zákona nedá se vyvozovati, že zákon nežádá bezprostřední součinnosti členů, neboť toto ustanovení připouští zmocnění nečlenů ku provozování podniku a zastupování společenstva jako celku na venek, kdežto společná činnost členů buď v dodávání výrobků aneb ve společné výrobě záležitosti musí, ať tuto již osobně nebo plnomocníky vykonávají. Pouhé opatření kapitálu vkladem není činností podniku věnovanou. Zmínka o různých povoláních členů, která nespádají v obor společného podniku, nemá vý-

znam ten, že soud rekursní neb soud první stolice omezuje možnost přistoupení ke společenstvu pouze na osoby téhož povolání a odborného zaměstnání. Z oné různosti pouze vyvozuje, že nejde o společnou výrobu, o společné provozování podniku, nýbrž o pouhé účastenství na zisku. Také zmínka o potřebě licence k provozování zamýšleného podniku nemá významu, jaký jí přikládá dovolací recurs, neboť není nedostatek licence prohlášen za překážku zápisu společenstva do rejstříku. Schází-li podstatná náležitost společné výrobní činnosti, netřeba se obíratí další otázkou, zdali musí býti činnost ta obmezena na členy. Vývody dovolacího rekursu neprokazují, že usnesení souhlasná obou nižších soudů jsou zřejmě protizákonná. Nejsou tu tedy podmínky § 16 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z., za kterých by bylo možno změnití souhlasná usnesení ta. — — —

Čís. 193. ✓

V tom, že průvodčí vlaku, byť i prudce, přirazil dvěře osobního vozu, nepřesvědčiv se dříve o tom, nehrozí-li z toho nebezpečí pro cestující, nemusí nutně, ale může za zvláštních okolností, spočívatí příhoda v dopravě.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, Rv I 269/19.)

Dne 4. dubna 1918 zamýšlela žalobkyně A. nastoupiti cestu osobním vlakem. Při mimořádném návalu cestujících nebyla, ač celý vlak obešla, s to, do vlaku se dostat. Dospěvši k poslednímu vozu, obrátila se se žádostí o místo na průvodčího. Tento zavedl žalobkyni a ještě jednu starší ženu na druhou od nástupiště odvrácenou stranu vlaku, otevřel dvěře posledního vozu a vyzval obě ženy, by rychle do přeplněného vozu nastoupily. Nejprve vstoupila žalobkyně. Když již stála na chodbě vozu, pokoušela se o vstup do vozu ona druhá stará žena, ověšená těžkým baťochem. Chtějíc jí pomoci, žalobkyně podala jí jednu ruku, druhou pak zachytila se za rám u dveří vozu. Dříve ještě než druhá žena byla hotova s nastupováním, dáno z předu vlaku znamení k odjezdu. Průvodčí vlaku přirazil prudce dvěře vozu, při čemž prsty žalobkyně přiskřípnuty. K žalobě o náhradu škody uznaly všechny tři stolice nárok co do důvodu za ospravedlněný, nejvyšší soud mimo jiné z těchto

důvodů:

Soud odvolací posoudil i po stránce právní (§ 503 č. 4 c. ř. s.) rozepří zcela správně. Sluší sice přiznati, že uzavírání, ba i prudší přirážení dveří osobních vagonů průvodčími vlaku před jeho výjezdem ze stanice nezakládá samo o sobě z pravidla příhodu při dopravě po rozumu § 1 zák. o ruč. žel., to jest událost, která se od normálně obvyklého způsobu dopravy odchyluje. Jeť činnost tato přímo jednou ze služebních povinností průvodčích vlaků, kteří se také při krátkosti času, který mají k dispozici, a při spěchu, v němž musí v zájmu rychlé dopravy tento svůj úkol plniti, nemohou u každých jednotlivých dveří bližší prohlídkou vnitřku vozů